

ความสัมพันธ์ลาว-เวียดนาม : มองผ่านทหารอาสาสมัครเวียดนามในลาว (ช่วงก่อน ค.ศ. 1975)¹

The Laos-Vietnam Relationship: Viewed Through Vietnamese Voluntary Soldiers in Laos (Pre-1975 Period)

ดาร์รัต เมตตาริกานนท์² / Dararat Mattariganond

บทคัดย่อ

คำถามวิจัยของบทความนี้คือ อะไรที่ทำให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวและรัฐสปป.ลาว มีความสัมพันธ์อันดีเป็นพิเศษกับเวียดนาม บทความนี้ จึงต้องการหาคำตอบด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ลาว-เวียดนามโดยมองผ่าน “ทหารอาสาสมัครเวียดนาม” ที่เคลื่อนไหวในลาว ช่วงก่อน ค.ศ. 1975 ว่าเป็นอย่างไร พรรคและรัฐสปป.ลาว รวมทั้งบุคคลต่างๆ ในลาวมีมุมมองอย่างไรเกี่ยวกับทหารอาสาสมัครเวียดนามเหล่านี้ ส่วนวิธีการศึกษาใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เน้นการวิเคราะห์จากงานประเภทเอกสารทั้งของลาวและเวียดนาม ผลการศึกษาพบว่า พรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นพรรคเดียวที่กุมอำนาจรัฐในสปป.ลาว นั้น มีกำเนิดมาจากพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน และด้วยอุดมการณ์ทางการเมืองและมิตัตถุเดียวกันคือ ฝรั่งเศสและอเมริกาจึงทำให้ทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันในการต่อสู้โดยฝ่ายเวียดนาม(เหนือ)ได้ส่งกองทหารอาสาสมัครเวียดนามเข้ามาสู้รบในลาวนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1945-1975 จนมีส่วนสำคัญที่ทำให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวสามารถกุมอำนาจรัฐในลาว และสถาปนาเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นผลสำเร็จ ส่วนแกนนำพรรคและรัฐสปป.ลาว รวมทั้งผู้ที่เคยร่วมรบกับทหารอาสาสมัครเวียดนามในลาวก็มีความผูกพัน และเห็นความสำคัญของทหารอาสาสมัครเหล่านี้ ด้วยพื้นฐานความสัมพันธ์นี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของที่มาของความสัมพันธ์ลาวกับเวียดนาม “เป็นพิเศษ”

คำสำคัญ: ทหารอาสาสมัครเวียดนาม พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน คณะพรรคแคว้นลาว พรรคประชาชนปฏิวัติลาว

¹ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากศูนย์วิจัยพหุภพสังคมสังคมกลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² รองศาสตราจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The question of this research is: What is the cause of the remarkably strong relationship between the Lao People's Revolutionary Party and Vietnam? This article seeks the answers through a study of the relationship between Laos and Vietnam viewed through the Vietnamese voluntary soldiers' movement in Laos prior to 1975. What are the views of the Lao People's Revolutionary Party and the Lao PDR as well as persons in Laos regarding the Vietnamese voluntary soldiers? The historical method was used with an emphasis on analyzing documents from Laos and Vietnam. The study found that the Lao People's Revolutionary Party, which is the only political party in Lao PDR, originated from the Vietnamese Communist Party, which later became the Indochinese Communist Party. Because both groups had the same revolutionary ideology as well as the same enemies, i.e., France and the United States, they cooperated in fighting. During the period 1945-1975, (North) Vietnam sent Vietnamese voluntary troops to fight in Laos. Mainly because of this, the Lao People's Revolutionary Party was able to get control of state power in Laos and successfully established the country as the Lao People's Democratic Republic (Lao PDR). Thus, the party leaders, Lao PDR, and those who had fought together with the Vietnamese voluntary soldiers in Laos are committed to them and value them. This is the basis of the special relationship between Lao PDR and Vietnam.

Keywords: Vietnamese voluntary soldiers, Indochinese Communist Party, Lao Party, Lao People's Revolutionary Party

ในช่วงก่อน ค.ศ. 1975 เป็นที่ทราบกันดีว่าฝ่ายปะเทดลาวได้รับการสนับสนุนจากกองกำลังทางทหารจากเวียดนามเหนืออย่างลับๆ “กองทหารลับ” นี้ทั้งฝ่ายปะเทดลาวและเวียดนาม(เหนือ)ต่างก็ให้การปฏิเสธการคงอยู่ จนกระทั่งหลังปี ค.ศ. 1975 เป็นต้นมาหลังจากฝ่ายปะเทดลาวประสบผลสำเร็จในการสถาปนาเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) จึงได้สรรเสริญบทบาทของ “ทหารอาสาสมัครเวียดนาม” อย่างเปิดเผยในรูปแบบต่างๆ ทั้งแผ่นซีดี หนังสือที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในโอกาสต่างๆ โดยเฉพาะวาระครบรอบมิตรภาพลาว-เวียดนาม เวียดนาม-ลาว เป็นต้น ส่วนงานเขียนเกี่ยวกับทหารอาสาสมัครเวียดนามนั้นพบว่า

ยังไม่มีการศึกษาในเรื่องนี้อย่างจริงจัง หากแต่จะได้รับการกล่าวถึงบ้าง ดังเช่นในงานของ แกรนท์ อีแวนส์ (2549: 158-159) และงานของมาร์ติน สจ๊วต-ฟอกซ์ (2553: 236) แต่ในรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ยังมีน้อยมาก

นอกจากนี้ หากพิจารณาความสัมพันธ์ลาว-เวียดนามในปัจจุบันจะพบว่าทั้งสองชาติมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นนับตั้งแต่สถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ค.ศ. 1975 ลาวมีนโยบายเกี่ยวกับเวียดนามเป็นแบบ “เพิ่มทวี การขยายความสามัคคีพิเศษและการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันกับเวียดนามอายุน้อย” (สถาบันการต่างประเทศ, 2009: 161) คำถามคือ อะไรที่ทำให้พรรคและรัฐสปป.ลาว มีความสัมพันธ์อันดีเป็นพิเศษกับเวียดนาม บทความนี้จึงต้องการหาคำตอบด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ลาว-เวียดนามโดยมองผ่าน “ทหราชอาณาจักรเวียดนาม” ที่เคลื่อนไหวในลาวช่วงก่อน ค.ศ. 1975 ว่าเป็นอย่างไร พรรคและรัฐสปป.ลาว รวมทั้งบุคคลต่างๆ ในลาวมีความทรงจำหรือมุมมองอย่างไรเกี่ยวกับทหราชอาณาจักรเวียดนามที่เข้ามาเคลื่อนไหวในลาว ส่วนวิธีการศึกษาใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เน้นการวิเคราะห์จากงานประเภทเอกสารของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวและรัฐสปป.ลาว รวมทั้งงานของปัจเจกบุคคลในลาวที่ได้ตีพิมพ์ผลงานและมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับทหราชอาณาจักรเวียดนามในลาว นอกจากนี้ยังมีเอกสารของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่ดีพิมพ์ในโอกาสสายสัมพันธ์พิเศษลาว-เวียดนาม เวียดนาม-ลาวประกอบอีกด้วย ส่วนการนำเสนอแบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ 1) สายสัมพันธ์ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม: พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน 2) ความสัมพันธ์ลาว-เวียดนาม : มองผ่านทหราชอาณาจักรเวียดนามในลาว (ช่วงก่อน ค.ศ. 1975) และ 3) สรุปและข้อเสนอแนะ

1. สายสัมพันธ์ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม : พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน

หากจะพิจารณาความสัมพันธ์ลาว-เวียดนามปัจจุบันจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะละเลยช่วงก่อน ค.ศ. 1975 เนื่องจากสายสัมพันธ์ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

และพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามมีมายาวนาน ไม่ใช่เป็นเพราะทั้งลาว-เวียดนามมีพรมแดนร่วมกันยาว 2,060 กิโลเมตรเท่านั้น หากแต่ทั้งสองชาติมีประวัติศาสตร์ร่วมกันอันเป็นผลมาจากการตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ทำให้ประวัติศาสตร์ของชาติลาว-เวียดนามต้องมาเกี่ยวพันกัน จากการศึกษาเอกสารของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาวต่างโยนโย่ความสัมพันธ์ของสองชาตินับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1930 เป็นต้นมา เนื่องจากเป็นปีที่มีการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม และเปลี่ยนเป็นพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน³ โดยมีประธานเหวียนอายก๊วก (โฮจิมินห์) เป็นผู้นำชี้แนะให้บรรดาสหายลาวได้จัดตั้งปฏิบัติแผนการต่างๆ เพื่อเคลื่อนไหวต่อต้านฝรั่งเศส (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2011ก: 140)

ส่วนการตั้งสาขาของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนในลาวนั้น ได้มีการจัดตั้งสาขาของพรรคครั้งแรกที่เวียงจันทน์ บ่อแห่ง และโพนดั่ว (คำม่วน) ต่อมาปี ค.ศ. 1934 ก่อตั้งคณะพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนประจำลาว (คณะโฆษณาอบรมศูนย์กลางพรรค, 2004: 28-29) อันเป็นผลมาจากการประชุมใหญ่ (ครั้งแรก) เมื่อวันที่ 6-9 เดือน 9 (กันยายน) ค.ศ. 1934 ที่ดอนเชียงชู แขวงเวียงจันทน์ มติที่ประชุมตกลงให้จัดตั้งองค์กรคณะพรรคแคว้นลาวขึ้น และให้จัดตั้งองค์กรพรรคแขวง เช่น ปากเซ สะหวันนะเขต และเวียงจันทน์ (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2011ก: 69-73) ในหนังสือประวัติศาสตร์พรรคประชาชนปฏิวัติลาว (1997: 21) ระบุว่า มีสมาชิกพรรค 32 คน รวม 6 หน่วยพรรคมีสหายคำแสง สะหวัด ผิวขาว ทิดผุย บันจง และพันดี

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า สมาชิกส่วนใหญ่ของคณะพรรคแคว้นลาวน่าจะมีชาวเวียดนามอยู่ด้วยและน่าจะมีบทบาทสำคัญในพรรค เพราะพบชาวเวียดนามที่มีการตั้งชื่อภาษาลาวด้วย เช่น สหายผาย (หงเวียนจิงยาว⁴) เป็น

³ ในเอกสารของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (2011ก: 41,46-48) กล่าวว่า พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามเป็นต้นกำเนิดของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนที่ได้รับการสร้างขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1930 และต่อมาเดือนตุลาคมปีเดียวกันนี้ได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็นพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ตามข้อเสนอขององค์กรคอมมิวนิสต์สากล (สุด จอนเจตสิน, 2544: 137)

⁴ หรืออีกชื่อคือหงเวียนเกา เป็นเลขาคณะพรรคแคว้นลาว ในการประชุมครั้งที่สองที่ศาลาหินคั่นใกล้กับบ่อโพนดั่ว (สถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์สังคม, 2007: 12)

เลขาธิการพรรคในปี ค.ศ. 1939 และต่อมาใน ค.ศ. 1945 เลขาธิการคณะพรรค
แคว้นลาวก็ยังคงเป็นชาวเวียดนามชื่อ สหายหงเวียนจิ้น (พรรคคอมมิวนิสต์
เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2011ก: 128) และที่น่าสนใจก็คือวันที่
18 มีนาคม ค.ศ. 1949 คณะประจำศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนออกคำสั่ง
ให้คณะพรรคสหเขต 10 (เวียดนาม) เกี่ยวกับการสร้างที่มั่นในเขตลาวคำสั่งที่สำคัญ
หนึ่งในเจ็ดข้อนั้นก็คือ ข้อ 4 ทหารเวียดนามที่ไปเคลื่อนไหวที่ลาว ให้ใช้นามยศของ
ทหารลาวและใช้ธงลาวเอกราช ห้ามเด็ดขาดใช้นามยศว่าเป็นทหารเวียดนามและ
ชักธงแดงดาวเหลืองขึ้น (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว,
2011ค: 250-251) นอกจากนี้ คณะพรรคแคว้นลาวยังได้พิมพ์จำหน่ายหนังสือพิมพ์
ชื่อ “เกื่องจุง”⁵ เพื่อเป็นกระบอกเสียงของคณะพรรคลาว (พรรคคอมมิวนิสต์
เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2011ก: 73, 77) พิมพ์เป็นภาษาเวียดนาม
หนังสือพิมพ์ “เพื่อนจน” พิมพ์เป็นภาษาลาว และวารสารบอลเชวิก ของคณะนำของ
พรรคนอกประเทศมีทั้งเป็นภาษาลาวและภาษาเวียดนาม (คณะขึ้นนำค้นคว้าทฤษฎี
และพฤติกรรมศูนย์กลางพรรค, 1997: 21)

จะเห็นได้ว่า พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนเข้ามามีบทบาทจัดตั้งสาขาที่ลาว
ในช่วงทศวรรษ 1930 แล้ว ส่วนการเคลื่อนไหวของกลุ่มนี้เป็นลักษณะปิดลับ
ไม่เปิดเผย ต่อมาได้มีประชาชนลาวบรรดาเผ่าได้เข้ามาเป็นสมาชิกพรรค นับตั้งแต่
ค.ศ. 1947-1949 สมาชิกพรรคแคว้นลาวมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็นหนึ่งในพันคน และในปี
ค.ศ. 1949 ได้จัดตั้งคณะพรรคเพื่อเป็นแกนนำใน 4 เขตที่ทำการต่อต้านฝรั่งเศส คือ
ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันตก (คณะโฆษณาอบรมศูนย์กลางพรรค,
2004: 105) ครั้นต่อมาวันที่ 11-19 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1951 ได้มีการประชุมใหญ่ของ
ผู้แทนพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนครั้งที่ 2 ที่ตาแสง (ตำบล) วังกวาง เมืองเจียม ฮว่า
แขวงเตวีน กวาง (เวียดนาม) ฝ่ายลาวมีท่านไกสอน พมวิหานเป็นตัวแทน ผลจาก
ที่ประชุมได้ตกลงให้มีการตั้งพรรคการเมืองขึ้นในแต่ละประเทศเป็นของตนเอง และ
ให้ใช้ชื่อพรรคประชาชนเขมร พรรคประชาชนลาว และพรรคแรงงานเวียดนาม
โดยมีพันธมิตรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชน
ปฏิวัติลาว, 2011ค: 324-325)

⁵ แปลว่า “กระจกส่องทั่วไป”

ดังนั้นเพื่อเป็นการปฏิบัติตามมติของที่ประชุมใหญ่ครั้งที่ 2 ของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์องค์คณะพรรคแคว้นลาวจึงได้เตรียมการเพื่อจัดตั้งพรรคของตนขึ้น จนถึงวันที่ 22 มีนาคม ค.ศ. 1955 กองประชุมใหญ่ของพรรค (ประชาชนลาว) ครั้งที่ 1 มีตัวแทนสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุม 20 คนที่ซำเหนือ (สมาชิกทั้งหมดเกือบ 400 คน) ที่ประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์ตั้งชื่อพรรคว่า พรรคประชาชนลาว และที่ประชุมยังได้คัดเลือกคณะชี้นำศูนย์กลางพรรค 5 คน คือ ท่านไกสอน พมวิหาน (เลขาธิการใหญ่) ท่านหนุฮัก พุมสะหวัน ท่านบุณพมมะหาไซ ท่านสีสะหวาด แก้วบุณพันธ์ และท่านคำแสง สีวไล และต่อมามีการประชุมใหญ่ของพรรคประชาชนลาว ครั้งที่ 2 ค.ศ. 1972 ที่ถ้ำแห่งหนึ่งเขตทุ่งนาไก่อ เมืองเวียงไซ แขวงหัวพันมีผู้แทนเข้าร่วม 125 คน (สมาชิกพรรค 20,000 กว่าคน) ได้มีมติเป็นเอกฉันท์เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคประชาชนปฏิวัติลาว โดยมีท่านไกสอน พมวิหานเป็นเลขาธิการใหญ่อีกครั้ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2010: 109,137)

ด้วยเหตุดังนี้ หากอ่านงานเขียนของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวและพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามในหลายๆ เล่มโดยเฉพาะเล่มความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนาม-ลาว จะพบว่ามีการใช้ปีที่มีการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ค.ศ. 1930 เป็นจุดเริ่มต้นความสัมพันธ์ของสองชาติ และจะพบว่า พรรคประชาชนปฏิวัติลาวถือว่า พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนต่อมาก็คือ พรรคประชาชนปฏิวัติลาวนั่นเอง (คณะโฆษณาสถาบันศูนย์กลางพรรค, 2004: 34) อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสนใจว่า ในขณะที่เดียวกันก็มีงานเขียนทางประวัติศาสตร์ของพรรคและรัฐสปป.ลาว หลายเล่มได้ใช้ปี ค.ศ.1945 เป็นจุดเริ่มต้นในการเขียนงาน นั้นอาจมีนัยสำคัญของการที่มีชาวลาวเข้าร่วมขบวนการปฏิวัติกับคณะพรรคแคว้นลาวก็เป็นได้ ซึ่งประเด็นนี้น่าจะได้มีการเจาะลึกต่อไป

นอกจากเรื่อง จุดกำเนิดความสัมพันธ์ของสองชาติอันมีรากฐานมาจากพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนแล้ว ในเอกสารของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (2011ค: xvi) ยังได้กล่าวไว้ว่า ในช่วง ค.ศ. 1930-1975 เป็นระยะที่สองชาติ (ฝ่ายปะเทดลาวกับเวียดนาม(เหนือ)) ได้ดำเนินการสามัคคีสู้รบร่วมกัน ดังคำสั่งสอนของประธานโฮจิมินห์ที่กล่าวว่า “ช่วยเพื่อนก็คือช่วย

ตนเอง” ดังนั้น พนักงาน นครบในกองทัพประชาชนเวียดนาม วีรชนหลายรุ่นได้
สืบทอดกันมาทำหน้าที่ช่วยการปฏิวัติลาว อยู่ในแผ่นดินล้านช้างไม่ว่าตรงที่เป็น
ภูผา ป่าดง หรือที่เป็นทุ่งไร่นา ไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ ภาคกลาง หรือภาคใต้
ของลาว ที่ใดก็ล้วนแต่ได้มีร่องรอยของทหารอาสาสมัครเวียดนามกระจาย
ไปทั่วทุกแห่ง นำใจสู้รบอันเด็ดเดี่ยวอาจหาญ การประสานร่วมมือกันในการสู้รบ
อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างทหารอาสาสมัครเวียดนามกับกองทัพและประชาชนลาว
เป็นปัจจัยสำคัญเพื่อนำเอาการปฏิวัติลาวก้าวขึ้นแต่ละบาทก้าวอย่างหนักแน่นเชื่อมโยง
เข้ากับกระแสการเคลื่อนไหวของการปฏิวัติอินโดจีน (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและ
พรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2011ค: xvii) ซึ่งหัวข้อต่อไปจะได้กล่าวถึงเรื่องนี้

2. ความสัมพันธ์ลาว-เวียดนาม: มองผ่านทหราชอาณาจักรเวียดนาม ในลาว (ช่วงก่อน ค.ศ. 1975)

2.1 ทหารอาสาสมัครเวียดนามในลาว : กำเนิดและความสำคัญ

คำ ความหมาย และความสำคัญ : จากการศึกษาเอกสารของพรรคคอมมิวนิสต์
เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาวพบว่า การตั้งชื่อพรรค สาขา และโดยเฉพาะ
อย่างยิ่งการส่งกำลังทางทหารของฝ่ายเวียดนามเข้ามาเคลื่อนไหวในลาวนั้นพบว่า
พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนให้ความสำคัญกับการตั้งชื่ออย่างมาก นับตั้งแต่เปลี่ยน
ชื่อพรรคจากพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามมาเป็นพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน เพื่อจะ
ได้ใช้เคลื่อนไหวในนามสามชาติในอินโดจีนได้ หรือการตั้งสาขาในลาวก็ใช้ชื่อว่า
คณะพรรคแคว้นลาว และพรรคประชาชนลาวเพื่อย้ำให้เห็นว่าเป็นพรรคของลาว
รวมทั้งการตั้งชื่อสมาคมต่างๆ ที่ใช้ในการเคลื่อนไหวก็จะมีคำว่า “ปลดปล่อย”
เช่น กองปลดปล่อยชาวเวียดนามต่างด้าว อีกคำที่มีการใช้กันมากคือคำว่า “กู้ชาติ”
เข้ามาต่อท้าย เช่น สมาคมเหวียดเกี่ยวกับกู้ชาติทั้งในไทยและลาว หรือแม้กระทั่ง
การตั้งชื่อกองทัพก็จะใช้นามว่า กองทัพประชาชนเวียดนาม กองทัพประชาชนลาว
เป็นต้น เมื่อคำมีความหมายและความสำคัญ การส่งกำลังทางทหารเข้ามาเคลื่อนไหว
และปฏิบัติการรบในประเทศเพื่อนบ้านลาวยังต้องมีความระมัดระวังในการใช้

คำเรียกชื่อกองกำลังเหล่านั้น เพื่อให้เห็นว่าเป็นกองกำลังที่เข้ามาช่วยเหลือไม่ใช่มา รุกรานดินแดนของเพื่อนบ้าน ดังนั้นจึงไม่แปลกที่จะพบคำสั่งของพรรคคอมมิวนิสต์ อินโดจีน (18 มีนาคม ค.ศ. 1949) ในการให้ทหารเวียดนามที่เข้าไปเคลื่อนไหว ในลาวใช้นามยศของทหารลาว และใช้ธงลาวเอกราชแทนนามยศของเวียดนามและ ธงชาติของเวียดนาม(เหนือ)

ด้วยเหตุข้างต้น จากการศึกษาจึงพบว่า กองกำลังเวียดนามที่ถูกส่งเข้ามา ปฏิบัติการเคลื่อนไหวทำสงครามในลาว ภายใต้การชี้นำของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน และกองทัพประชาชนเวียดนามมีชื่อเรียกที่หลากหลาย จากเอกสารงานของทั้งฝ่าย เวียดนามและสปป.ลาว ที่เขียนถึงเหตุการณ์ในช่วงก่อน ค.ศ. 1955 พอที่จะประมวล คำที่ใช้เรียกชาวเวียดนามที่เข้ามารบในลาวได้หลายคำ เช่น เวียดมินห์ หรือเวียดมิง กองทหารปลดปล่อยชาวเวียดนามต่างด้าว (บางครั้งใช้คำว่าเหวียดเกี้ยว) นักรบชาวเวียดนามต่างด้าว ชาวเวียดนามต่างด้าวปฏิบัติ กำลังประกอบอาวุธของ ชาวเวียดนามต่างด้าว อาสาสมัคร ทหารอาสาสมัครเวียดนาม ทหารเพื่อน ทหาร เวียดนามอายุน้อย เป็นต้น (กระทรวงป้องกันประเทศ, 2008: 138-139-140; กระทรวงป้องกันประเทศ, 2010; พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชน ปฏิวัติลาว, 2001ค) ในคำเหล่านี้ผู้เขียนไม่สามารถสืบหาความหมายว่าเหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไร แต่หากกองกำลังที่กล่าวนามมานี้ได้มาร่วมสมทบกับ กองทัพอิสระของลาวก็จะมีชื่อเรียกที่หลากหลาย เช่น กองกำลังประสมลาว- เวียดนาม กองทหารร่วมสัมพันธ์ลาว-เหวียด คณะตะลุมบอนลาวเหนือ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ. 1949 เป็นต้นไป คณะประจำศูนย์กลาง พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้กำหนดให้กำลังต่างๆ ของกองทัพเวียดนามที่ เคลื่อนไหวในลาวใช้ชื่อว่า “ทหารอาสาสมัครเวียดนาม” การบังคับบัญชาและการสู้รบ คือ เวียดนามเป็นหัวหน้าบัญชา การโฆษณาประกอบอาวุธ (หรือหน่วยปฏิบัติการ จิตวิทยาติดอาวุธ) ให้ทำรวม (ทั้งลาวและเวียดนาม) ประสานสมทบกัน การบัญชา กองทัพของเวียดนามจะแยกต่างหาก ส่วนการติดยศตามชั้นตำแหน่งของเวียดนาม ใครที่อยู่ในกองทัพลาวก็ให้ติดยศตามชั้นตำแหน่งของลาว รัฐบาลเวียดนาม จะกำหนดสายสัมพันธ์เทียบชั้นตำแหน่งของเวียดนาม (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม และพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2001ค: 264-265)

เป็นที่น่าสังเกตว่า นับตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 1955-1974 ในงานเขียนของพรรคและรัฐสปป.ลาว ได้เริ่มแบ่งประเภทของชาวเวียดนามที่มารบในลาวว่า อยู่ภายใต้กองทัพประชาชนเวียดนาม จากนั้นได้แยกประเภทเป็นอาสาสมัครกองกำลังหลัก (“กำลังหลวง” ในภาษาลาว) และผู้เชี่ยวชาญ⁶ (คณะโฆษณอบรมศูนย์กลางพรรค, 2004: 736-737)

สำหรับกำเนิดของทหการอาสาสมัครเวียดนามในลาวนั้น ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ภายหลังจากตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ค.ศ. 1930 หลังจากนั้นพรรคฯ ก็ได้พยายามจัดตั้งสาขาในลาวด้วยการตั้งคณะพรรคแคว้นลาว ค.ศ. 1934 ต่อมาช่วง ค.ศ. 1939 ศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้ออกแถลงการณ์เรียกร้องให้ประชาชนอินโดจีนจงพร้อมกันลุกขึ้นต่อต้านสงครามปลดปล่อยชาติจากฝรั่งเศสและต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่น โดยร่วมสัมพันธ์กันเป็นแนวร่วมเอกภาพแห่งชาติอินโดจีนต้านจักรพรรดิ ค.ศ. 1941 ในภาคผนวกมติของศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนและโครงการเวียดมิน (เวียดมินท์-ผู้เขียน) เพื่อร่วมกันสร้างตั้ง “แนวโฮม” (แนวร่วม) อินโดจีนเอกราช เพื่อต่อสู้ศัตรู คณะกู้ชาติ องค์การจัดตั้งการเมืองครั้งแรกของลาวได้รับการจัดตั้งขึ้น (ค.ศ. 1941) โดยมีเจ้าเพชรราชเป็นหัวหน้า ต่อจากนั้นก็มีการตั้งคณะกรรมการชาวลาวหนุ่มลาว (สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ, 2010: 12-13, 16) ค.ศ. 1943 มีการจัดตั้งสมาคมเวียดนามต่างด้าวกู้ชาติที่นครพนม และปีนี้ที่ประชุมคณะประจำศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์ได้เน้นย้ำอีกครั้งในการจัดตั้งอัยลาวเอกราชสัมพันธ์มิตร โดยมอบให้คณะพรรคแคว้นภาคกลางและคณะพรรคแคว้นภาคใต้ของเวียดนามต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษช่วยเหลือประชาชนลาวและกัมพูชา (สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ, 2010: 17)

จากการศึกษางานเขียนทางประวัติศาสตร์ของกระทรวงป้องกันประเทศ (2008: 74-75) กล่าวถึงการร่วมมือของชาวลาวและชาวเวียดนามในภาคอีสานของไทยไว้ว่า วันที่ 28/3/1945 ได้มีความร่วมมือกันระหว่างชาวลาวกับชาวเหวียดเกี่ยว

⁶ อาสาสมัครในที่นี้หมายถึงทหการอาสาสมัครเวียดนาม (ผู้เขียน) ส่วนคำว่า เชี่ยวชาญ ในที่นี้จะหมายถึงผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในแต่ละแขนงวิชาที่ถูกส่งเข้ามาช่วยในการรบในเวียดนาม เช่น ผู้เชี่ยวชาญเรื่อง การสื่อสารโทรศัพท์ โทรเลข วิทย์ทหาร ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา เป็นต้น

(ชาวเวียดนามอพยพ) ในไทยว่า มีทั้งหมดจำนวน 40 คน ในการจัดตั้งกองกำลัง ประกอบอาวุธในฐานที่มั่นนาแก (จ.นครพนม) และใช้ชื่อว่า “กำลังร่วมสัมพันธมิตรลาว-เวียดนาม” ซึ่งฐานนี้ได้รับความช่วยเหลือจากเสรีไทย และจากนั้นได้ขยายกำลังขึ้นเป็น 80 คน (แต่มีบางเอกสารระบุว่า 120 คน) และเปลี่ยนชื่อว่า “กองทหารลาวอิสระ” ทั้งหมดแล้วแต่ได้รับการฝึกอบรมด้านการเมืองและการทหารในระยะสั้นในเดือน 4 (เมษายน) ค.ศ. 1945 ภายใต้การนำของสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน กลุ่มสมาคมเหวียดเกี่ยวกับชาติลาวในประเทศไทยกลุ่มนี้ มีฐานที่มั่นในสกลนคร หนองคาย นครพนม มุกดาหาร และสามารถดึงชาวลาวและเหวียดเกี่ยวเข้าร่ำเรียน วิชาการทหาร การเมืองได้เป็นจำนวนหลายร้อยคน ต่อมาเดือน 6 (มิถุนายน) ค.ศ. 1945 คณะพรรคแคว้นลาวได้มีนโยบายให้เคลื่อนย้ายแต่ละภาคส่วนกลับไปสู่ ฐานที่มั่นทางภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ของลาว เพื่อดำเนินปฏิรูปและเตรียม การลุกฮือขึ้นยึดอำนาจ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ภายใต้ชื่อ “กองทหารลาวอิสระ” นี้กำลัง คนส่วนหนึ่งมาจากชาวเหวียดเกี่ยวหรือชาวเวียดนามอพยพด้วยนั่นเอง

ต่อมาในวันที่ 16 ตุลาคม ค.ศ. 1945 ที่เวียงจันทน์ พระยาคำม่วนนายกรัฐมนตรีรัฐบาลลาวอิสระและท่านเงินตึกวิง ผู้แทนของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามได้เซ็นสัญญา “ช่วยเหลือลาว-เวียดนาม” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทางด้านการทหารเพื่อร่วมมือกันต่อต้านฝรั่งเศส สัญญานับดังกล่าวถือเป็น เอกสารทางการทูตฉบับแรกของรัฐลาวกับเวียดนามได้ร่วมมือกัน และอีก 14 วัน ต่อมาคือ วันที่ 30 ตุลาคม 1945 รัฐบาลลาวอิสระ (พระยาคำม่วน) และรัฐบาล สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (เงินตึกวิง) ได้เซ็นสัญญาในการจัดตั้งกองทหาร ร่วมสัมพันธมิตรลาวเหวียด⁷ (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2011: 153) ซึ่งในเอกสารของลาวเรียกว่า “สร้างกองทัพประสมลาว-เวียดนาม”

⁷ เป็นที่น่าสนใจว่า ปีแห่งการจัดตั้งที่ฝ่ายสปป.ลาวและเวียดนามถือกลับเป็นปี 1949 ส่วนวันและ เดือนนั้นตรงกับวันเซ็นสัญญาจัดตั้งกองทหารร่วมสัมพันธมิตรลาวเหวียด ดังปรากฏในเอกสารของ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (2011: 42) ท่านสะหมาน วีเยกต กรรมการ การเมืองชุดที่ 8 และเป็นหัวหน้าคณะชั้นนำเรียบเรียงประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์พิเศษลาว-เวียดนาม เขียนไว้ว่า “วันมูเนื่อของกองทหารอาสาสมัครและเชี่ยวชาญด้านการทหารเวียดนามมาช่วยลาว ครบรอบ 60 ปี (30/10/1949-30/10/2009)”

(กระทรวงป้องกันประเทศ, 2001: 35) สัญญาดังกล่าวนี้ได้กำหนดการโอนบรรดา กำลังประกอบอาวุธของเวียดนามที่ลาวให้เป็นบรรดากรรมกองที่สังกัดกองทหาร ประสม คณะบัญชากองทหารร่วมสัมพันธ์ประกอบด้วยพนักงานลาวและเวียดนาม โดยรัฐมนตรีกระทรวงป้องกันชาติลาวเป็นผู้บัญชาการโดยตรง วันที่ 1 พฤศจิกายน รัฐบาลลาวอิสระได้แต่งตั้งในเจ้าสุพานวงเป็นผู้บัญชาการสูงสุดบรรดากำลังประกอบ อาวุธกองทหารร่วมสัมพันธ์ลาว-เวียดนาม (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรค ประชาชนปฏิวัติลาว, 2011ค: 153-154) คำถามคือ อะไรที่ทำให้เวียดนามส่งกอง กำลังมาช่วยลาวอิสระทำสงคราม คำตอบก็คือ เพื่อเป้าหมายชัยชนะต่อศัตรู ประกอบกับกำลังพลของลาวมีน้อย และยังขาดความชำนาญทางด้านสงครามและ ด้านต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้จึงมีผลให้เวียดนามต้องส่งกองกำลังที่มีทักษะทางด้านการ สงครามมาช่วยฝึกและจัดตั้งฐานปฏิบัติการ

ส่วนทหารอาสาสมัครเวียดนามชุดแรกที่เข้าสู่ลาว ทราบจากงานเขียนของ เจิ่นกงเต็น (2002: 37) ว่าเกิดขึ้นครั้งแรกในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1945 ในช่วงที่ เจ้าสุพานวงกลับมาที่ลาว เมื่อมาถึงเว้ได้พบสหายหงเหวียนจีแท้ง โฮ่ตุงเมา เจิ่นฮิวยีก สหายชาวเวียดนามเหล่านี้ได้ให้ทหารกรมกองหนึ่งติดตามเจ้าสุพานวงกลับ ประเทศลาว ในจำนวนนั้นได้แก่สหายเลฟุงเถีย ด่วนกวน เจิ่นวันยั้ง เจิ่นจ็อกเกว.. สหายเหล่านั้นคือ นักรบอาสาสมัครเวียดนามชุดแรกที่ไปช่วยเหลือลาว ต่อมาเดือน พฤศจิกายน ค.ศ. 1945 พลเอกหวงเหวียนย๊าบได้ส่งนายทหารสี่คนไปช่วยเหลือ เจ้าสุพานวง คือ เลเถียว ฮวี หงเหวียนจ้องเทื่อง ฮว่างซวนบิง และเยื่องกั้เต้ม ในสนามรบ ที่ท่าแขก ในปลายปี ค.ศ. 1945 ต้นปี ค.ศ. 1946 โดยรวมแล้ว ทหารอาสาสมัคร เวียดนามจากสนามรบเส้นทางหมายเลข 9 ได้มาเพิ่มกำลังให้แก่กลุ่มเจ้าสุพานวง ทำให้ กองทหารประสมลาว-เวียดนามในเวลานั้นมีปืนถึง 600 คน (เจิ่นกงเต็น, 2002: 37)

ทางภาคเหนือของลาวก็พบว่า มีทหารจากเวียดนามเข้ามาเคลื่อนไหว ในลาวช่วงเดือนตุลาคม ค.ศ. 1945 จากงานของท่านพุมี่ วงวิจิตร (1987: 39) กล่าวไว้ว่า “วันที่ 18 เดือน 10 (ตุลาคม) ค.ศ. 1945 กองทหารเวียดนามกองร้อยหนึ่ง ได้เข้ามาในดินลาว มุ่งหน้าเข้าเมืองซำเหนือ ทำให้ชาวฝรั่งเศสวิตกกังวล เนื่องจาก กองทหารฝรั่งเศสมีจำนวนน้อยเกรงจะสู้ไม่ได้ และในที่สุดฝ่ายฝรั่งเศสได้หนีมาอยู่

ที่เมืองราม ซึ่งจะเห็นได้ว่า กองทหารเวียดนามได้เข้ามาเคลื่อนไหวในลาวก่อนที่จะได้มีการตกลงทำสัญญาความร่วมมืออย่างเป็นทางการในวันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ. 1945

ภาคใต้้นจากงานของ ส.บุบผานูวงศ์ (1989: 71-75) เขียนไว้ว่า ช่วงเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 ญี่ปุ่นยอมจำนนฝ่ายพันธมิตรอย่างไม่มีเงื่อนไข เจ้าสุพานูงได้มาที่เมืองเซโปนพร้อมกับคำปราศรัย และได้ชมเชยน้ำใจลูกฮือขึ้นต่อสู้ของกองทหารและประชาชนเซโปน ที่ได้สมทบกับกองทหารเวียดนามที่ส่งมาจากแขวง (จังหวัด) กวางจิ ร่วมแรงบุกโจมตีค่ายทหารญี่ปุ่นที่เมืองเซโปนและทำโฆ่งเพื่อแย่งเอาอาวุธมาให้แก่ทหารของตน หลังจากนั้น เจ้าสุพานูงได้เดินทางต่อไปยังสะพานนะเขตได้เพียงหนึ่งอาทิตย์ กองทหารประสมลาว-เวียดนามกองแรกก็ได้ออกบุกโจมตีบ้านน้ำจะโละที่เป็นฐานของฝรั่งเศส ประชาชนแถบนั้นเรียกว่า กองทหารประสมลาว-เวียดนามกองแรกว่า กองทหารของเจ้าสุพานูง และเตรียมตัวเข้าปลดปล่อยเมืองดงเหิน ซึ่งเป็นฐานที่เข้มแข็งของพวกฝรั่งเศสบนเส้นทางเลขที่ 9 ภายหลังได้ปลดปล่อยทำโฆ่ง บ้างแก้งคัน เมืองพิน และเมืองพะลาน โดยสรุปกองทหารประสมลาว-เวียดนามในเวลาต่อมา สามารถปลดปล่อยเซโนได้ และช่วงมีนาคม ค.ศ. 1946 กองทหารประสม-เวียดนามกองแรกดังกล่าว ได้พร้อมกันจัดงานที่เมืองเซโปน โดยมีบรรดาผู้นำทางฝ่ายลาวและเวียดนามหลายท่านเข้าร่วมงาน (ส.บุบผานูวงศ์, 1989: 76) นักรบลาวและนักรบเวียดนามได้ร้องคำขวัญว่า “เอกราชของลาวและของเวียดนามมันยืน!” “ลาว-เวียดนามสามัคคีตีฝรั่งเศส” ส่วนที่เวียงจันทน์ทำแขก คำม่วน สะหวันนะเขต (เดือนมีนาคม 1946) ล้วนแต่มีกองเสนาริการรวมให้แก่กองทัพสองประเทศ และใช้ชื่อว่า กองทัพสัมพันธมิตรลาว-เหวียด และบรรดาหัวหน้าหน่วยกองทหารประกอบอาวุธของชาวเวียดนามได้เปลี่ยนชื่อว่า นักรบอาสาสมัครช่วยประชาชนลาว (เหงวียนยู่เถียว, 2008: 114)

จากข้างต้นจะพบว่า กองกำลังทหารจากเวียดนามเข้ามาเคลื่อนไหวในลาวก่อนที่จะมีการทำสนธิสัญญาความร่วมมือทางการทหารอย่างเป็นทางการ (เดือนตุลาคม 1945) แล้ว และจากหนังสือของกระทรวงป้องกันประเทศ (2008: 122-123) ยังทำให้ทราบว่าการช่วยเหลือทางการทหารจากเวียดนามให้แก่ลาวได้เขียนว่า เดือน 5 (พฤษภาคม) ค.ศ. 1948 กองบัญชาการกองทัพปลดปล่อยประชาชนเวียดนามได้

มอบหมายให้บรรดาสหภาพพนักงานประจำเขตทหารของเวียดนามช่วยเหลือลาวทางด้านการทหาร เช่น ทหารสหเขต 10 ได้ช่วยบรรดาแขวงทางภาคเหนือของลาว ทหารสหเขต 4 ช่วยเหลือแขวงภาคกลางของลาว และทหารสหเขต 5 ช่วยเหลือบรรดาแขวงภาคใต้ของลาวและแขวงตะวันออกเฉียงเหนือกัมพูชา และเพื่อให้การช่วยเหลือเป็นระบบพบว่า แต่ละเขตงานที่รับผิดชอบได้มีการประชุม เช่น วันที่ 15 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1949 คณะปฏิบัติงานโพ้นทะเลศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนจัดประชุมเพื่อเชื่อม “กับโครงการปฏิวัติลาวเขมร” ของศูนย์กลาง เนื้อหาโครงการนี้ได้กำหนด : การปฏิวัติลาวคือ ภารกิจของมหาชนชาวลาว โชคชะตากรรมของลาวคือ คนลาวเป็นผู้ตัดสินใจ เวียดนามช่วยลาวเป็นหน้าที่สากล แต่ไม่แทรกแซงการทำงานภายในของลาว โดยบรรดากำลังเวียดนามที่ช่วยลาวให้ถือเอาการช่วยก่อสร้างรากฐานการเมือง รากฐานการปกครอง รากฐานกองพลอน เสริมขยายสงครามกองพลอน และก่อสร้างขยายพรรค เป็นจุดหมายการดำเนินงาน (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2001ค: 246) ต่อมาอีกหนึ่งเดือนในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1949 ที่ประชุมผู้แทนพรรค สหเขต 5 (เวียดนามปรึกษาการช่วยภาคใต้ลาว กำหนดว่า การช่วยเหลือลาวอยู่ใน 2 ทศนะ คือ ทศนะของการกิจปลดปล่อยลาว และทศนะของสงครามกับฝรั่งเศส หน้าที่รับผิดชอบของสหเขต 5 ในระยะใหม่ของการต่อต้านคือ ต้องช่วยลาวสร้างตั้งองค์คณะพรรคภาคใต้ลาวขึ้นกับองค์คณะพรรคสหเขต 5 พร้อมกับองค์คณะพรรคสหเขต 4 และ 10 ช่วยเหลือลาวก้าวไปถึงการสร้างตั้งองค์คณะพรรคที่ลาวเพื่อเป็นเอกภาพในการขึ้นการปฏิวัติในลาว ด้วยเหตุนี้ในวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 1949 เขตต่อต้านในลาวได้ได้รับการสร้างตั้งขึ้นที่ปากช่อง โดยมีท่านสีทง กมมะดำเป็นหัวหน้าเขต สหายหงเวียนดงรินเป็นพนักงานการเมืองเขตนี้อยู่ใต้การบัญชาการของท่านคำไต สีพันดอน (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2001ค: 249)

ต่อมาเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ. 1949 คณะประจำศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้กำหนดให้มีการจัดตั้งการขึ้น : ต้องตั้งคณะลาวขึ้นศูนย์กลางแล้ว ยังได้กำหนดหน้าที่การทหารเวียดนามที่เข้ามาเคลื่อนไหวในลาวไว้อย่างชัดเจน ดังนี้ (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2001ค: 264-265)

- 1) สร้างฐานที่มั่น เปิดกว้าง ขยาย และเชื่อมต่อฐานที่มั่นต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
- 2) ขยายทหาร กองพลอน ก่อสร้างและปรับปรุงทหาร “หลวง” (ทหารหลัก)
- 3) ขยายสงครามกองพลอนให้กว้างขวางขึ้น
- 4) วางแผนการทหารให้ลาว ประสานแผนการทหารรวมทั่วสนามรบอินโดจีน ในระยะเตรียมการโจมตีครั้งใหญ่
- 5) สรุปรบทเรียนสงครามที่ลาว เพื่อถอดถอนบทเรียนและเปลี่ยนแปลงบรรดาข้อผิดพลาด
- 6) สืบรู้สภาพศัตรูอย่างละเอียด
- 7) เอาใจใส่ถึงการงานสืบค้นศัตรู

นอกจากนี้ คณะประจักษ์กลางพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนยังมีการแบ่งงานการดูและการเคลื่อนไหวอีกด้วย โดยคณะปฏิบัติงานภาคเหนือขึ้นกับศูนย์กลาง คณะปฏิบัติงานภาคกลางลาวขึ้นกับคณะพรรคสหเขต 4 คณะปฏิบัติงานภาคใต้ลาวขึ้นกับคณะสหเขต 5 และคณะปฏิบัติงานภาคตะวันตกลาวขึ้นกับคณะปฏิบัติงานโพ้นทะเลศูนย์กลาง อย่างไรก็ตาม ในการแบ่งหน้าที่นี้พบว่าในเวลาต่อมาก็ได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นระยะๆ เพื่อความเหมาะสม เช่นปี ค.ศ. 1969 กรมใหญ่เสนาธิการ กองทัพประชาชนเวียดนามออกคำสั่งเกี่ยวกับการจัดตั้งกอง 959 และทหารอาสาสมัครเวียดนามในลาวว่าที่ภาคเหนือของลาว องค์การจัดตั้งคณะชั้นนำทหารอาสาสมัครโดยกองบัญชาการเขตตะวันตกเฉียงเหนือขึ้นนำ ที่ภาคใต้ของลาวจัดตั้งคณะชั้นนำทหารอาสาสมัครที่ภาคใต้ของลาวโดยเขต 4 ขึ้นนำโดยตรง นอกจากนี้บรรดากำลังดังกล่าว เขตตะวันตกเฉียงเหนือเขต 4 ก็สามารถจัดส่งกำลังไปเคลื่อนไหวที่ลาวได้ประมาณ 1 กองพัน แต่ต้องรายงานต่อกองบัญชาการทหารสูงสุด ส่วนหน้าที่ทหารอาสาสมัครกำหนดว่า ช่วยเหลือลาวพร้อมกับเพื่อนที่ศัตรู ช่วยเหลือลาวก่อสร้างรากฐานการเมือง พัฒนาสงครามกองพลอน แนะนำประชาชนเพิ่มพูนผลผลิต สร้างเศรษฐกิจปรับปรุงชีวิตการเป็นอยู่ให้ดีขึ้น (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2001ค: 995-996)

สำหรับตัวอย่างการเคลื่อนไหวของทหารอาสาสมัครเวียดนาม ดังเช่นกรณีทางภาคเหนือของลาว ตามคำสั่งของศูนย์กลางพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน

วันที่ 16/5/1948 ได้ตกลงเพิ่มทวีกำลังให้สนามรบทางภาคเหนือของลาว ได้สร้าง
ตั้งพนักงานวิชาเฉพาะเพื่อจัดตั้งและนำพาารวม “คณะตะลุมบอนลาวเหนือ” โดยมี
สหายไกสอน พมวิหานเป็นหัวหน้าบัญชา สหายคงตุงเป็นหัวหน้าการเมือง ทำหน้าที่
คือ ปลุกระดมชนขยายโฆษณากำลังประกอบอาวุธขยายไปสู่เขตภาคเหนือของลาว
เลียบตามน้ำมาผ่านเตียนเบียนฟูขึ้นไปทางพงสาลี สร้างเขตที่มั่นให้แก่ขบวนการ
ปฏิวัติและกองทัพลาวอิสระ “คณะตะลุมบอนลาวเหนือ” ครั้งแรกมีจำนวนคนเพียง
10 คน (มีทั้งคนลาวและเวียดนาม) พร้อมกองโฆษณาประกอบอาวุธ 1 หน่วย
สร้างรากฐานการปฏิวัติที่ตาแสงเพียงสา (ต่อมาท่านไกสอนเรียกว่า ตาแสงลาวฮุ่ง)
(ฮุ่ง แปลว่า สว่าง-ผู้เขียน) เดือน 10 (ตุลาคม) ค.ศ. 1948 คณะตะลุมบอนลาวเหนือ
สร้างพื้นฐานได้ 44 บ้าน รวม 333 ครอบครัว มีพลเมือง 1,500 กว่าคน เขตนี้เป็น
เขตที่มั่นแห่งแรกของเมืองเชียงค้อแขวงหัวพัน ปลายปีทหารเขต 10 เวียดนามได้
เพิ่มกำลังหลัก 1 กองพันน้อยที่ 910 ให้แก่กำลังกู้ชาติของลาวเพิ่มอีก ต่อมาที่มั่น
ลาวฮุ่ง ท่านไกสอนได้ตัดสินใจจัดตั้งกองทหารลาวอิสระขึ้นและใช้ชื่อว่า “กองราชวงศ์”
นับตั้งแต่นั้น ทหารสหเขต 10 เวียดนาม ได้แต่งตั้งพนักงานจำนวนหนึ่งมาช่วยจัด
ตั้งกำลัง โดยสหายตักดิงเป็นผู้รับผิดชอบทางด้านการทหาร และสหายสีสะหวาด
แก้วบุณพันธ์เป็นผู้รับผิดชอบการเมือง กองราชวงศ์ครั้งแรกมี 25 คน พอถึงวันที่ 20
มกราคม ค.ศ. 1949 ท่านไกสอนก็ประกาศตั้งกองทัพลาวอิสระขึ้น ถือเป็น
วันประกาศตั้งกองทัพปฏิวัติลาว กองราชวงศ์เป็นกองหนึ่งในบรรดากองกำลัง
ประกอบอาวุธปฏิวัติ ที่เป็นแหล่งกำเนิดกองทัพลาวอิสระกองทัพประชาชนลาว
ปัจจุบัน (กระทรวงป้องกันประเทศ, 2008: 126-131)

โดยสรุปในช่วง ค.ศ. 1949 ภายใต้การชี้นำของคณะกรรมการต่อต้าน
ในแต่ละเขตของลาว ทหารลาว (ฝ่ายลาวอิสระ) ได้ร่วมกับทหารอาสาสมัครเวียดนาม
จัดตั้งเป็นหมวด กองร้อยโฆษณาประกอบอาวุธ หน่วยตะลุมบอนประสมลาว-เวียดนาม
ขยายฐานที่มั่นต่อต้านตามเส้นทางยุทธศาสตร์เลียบชายแดนลาว-เวียดนาม ตั้งแต่
เหนือจดใต้ พร้อมๆ กับการสร้างรากฐานการเมือง รากฐานการปกครอง รากฐาน
กองหลอน ก่อสร้างขยายพรรค (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชน
ปฏิวัติลาว, 2011ค: 246) และมีการสร้างกองร้อยต่างๆ เช่น กองไซจักรพรรดิ
กองราชวงศ์ กองไชยเชษฐาธิราช กองฟ้างุ่ม กองปิดใจ กำลังประกอบอาวุธเหล่านี้

ได้มีบรรดากองทหารอาสาสมัครเวียดนามร่วมสู้รบและก่อสร้างอยู่ด้วย (คณะโฆษณาสื่อมวลชนกลางพรรค, 2004: 108-109)

จากข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า ลาวอิสระภายใต้การนำของเจ้าสุพานวงและฝ่ายปะเทดลาวกับเวียดนาม(เหนือ)ได้ร่วมมือกัน จัดตั้งกองกำลังภายใต้การชี้นำจากสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนมายาวนาน โดยรวมแล้วจากเอกสารของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวทำให้ทราบว่า บรรดากรมกองของ กองทัพประชาชนเวียดนาม ที่เคลื่อนไหวย้ายในลาวระยะต่อต้านฝรั่งเศส (ค.ศ. 1945-1954) มีดังนี้ (คณะโฆษณาสื่อมวลชนกลางพรรค, 2004: 736) ค.ศ. 1945 มีเหวียดเกี้ยว (เหวียดนามอพยพ) 5 กองร้อย (เวียงจันทน์ 3 กองร้อย ท่าแขก 2 กองร้อย) ค.ศ. 1946 มี 3 กองพันใหญ่ (85 57 103 และ 3 กองของกว้างจิ กว้างมิ่ง ฮ่าดิ่ง) ค.ศ. 1947 กองพันน้อยเจ็ดสิบ กองพันใหญ่ 48 ค.ศ. 1948 มีกองพันน้อยและกองร้อยที่ขึ้นกับเขต 14 เขต 10 และเขต 5 และช่วง ค.ศ. 1949-1954 มีชาวเวียดนามที่ช่วยรบถึง 53,399 คน (คณะโฆษณาสื่อมวลชนกลางพรรค, 2004: 736)

ครั้นต่อมาภายหลังที่ประเทศอินโดจีนได้เอกราชอย่างสมบูรณ์ในปี ค.ศ. 1954 และเป็นไปตามสนธิสัญญาเจนีวามีผลให้ช่วง ค.ศ. 1955-1961 กำลังทหารส่วนใหญ่ของเวียดนาม(เหนือ) ลดจำนวนน้อยลง คือ ค.ศ. 1955-1957 รวมแล้วมี 964 คน และช่วง ค.ศ. 1959-1961 มีเฉพาะผู้เชี่ยวชาญชาวเวียดนามเท่านั้นที่ยังคงอยู่ในลาวคือ 88 คน อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ช่วง ค.ศ. 1962-1975 กองกำลังหลัก (“กำลังหลวง” ในภาษาลาว) ทหารอาสาสมัครเวียดนาม และผู้เชี่ยวชาญเวียดนามเพิ่มขึ้นอย่างมาก (ดูตารางที่ 1 ประกอบ) (คณะโฆษณาสื่อมวลชนกลางพรรค, 2004: 737) ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสนธิสัญญาที่กรุงเจนีวา ค.ศ. 1954 ทั้งเวียดนามและลาวได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์ แต่พื้นที่ของทั้งสองประเทศถูกแบ่งเป็นเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ ในส่วนของลาวประเทศเดียวแต่มี 2 ระบบ/ฝ่าย คือ ฝ่ายขบวนการปะเทดลาว ซึ่งมีเขตอิทธิพลอยู่ในแขวงจำปาสักและพงสาลี มีประเทศมหาอำนาจทางค่ายสังคมนิยมหนุนหลังโดยเฉพาะโซเวียตและเวียดนาม อีกฝ่าย คือ ฝ่ายรัฐบาลราชอาณาจักรลาวที่เวียงจันทน์มีสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร

ให้การสนับสนุน โดยเฉพาะนับตั้งแต่ช่วง ค.ศ. 1964-1973 เป็นช่วงสงคราม “พิเศษ” ในลาว ที่ทั้งฝ่ายสหรัฐอเมริกาได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านการทหารให้แก่ ฝ่ายรัฐบาลราชอาณาจักรลาวแบบปิดลับ รวมทั้งมีกำลังทหารรับจ้างจากต่างประเทศ เข้าลาว นายดีล รัสก์ (Dean Rusk) รัฐมนตรีต่างประเทศของอเมริกาในขณะนั้นว่า หลังปี ค.ศ. 1963 เป็นต้นมา ลาวเป็นเพียงจุดที่งอกออกมาจากสี่ข้างสหรัฐอเมริกา และเวียดนามเหนือจึงยังคงไว้ได้ด้วยเหตุผลที่ว่า ข้อตกลงเจนีวา คือ หน้ำนาก ที่ไร้ความหมาย ซึ่งทำหน้าที่เป็นเพียงสิ่งที่อำนวยความสะดวกซึ่งอยู่เบื้องหลังการ ต่อสู้ในสงครามตัวแทนที่ทั้งสองฝ่ายกำลังทำอยู่ในลาว (ฟอกซ์, 2553: 277) จนแม้กระทั่ง ค.ศ. 1973 ที่อเมริกาต้องการถอนตัวเองอย่างชัดเจนในอินโดจีน โดยให้ลาวทั้งสองฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลแห่งชาติร่วมกัน รวมทั้งข้อตกลงถอนกำลังทหาร ต่างชาติออกจากลาว (กองทัพอเมริกาถูกลดขนาดและกองกำลังอาสาสมัครจำนวน มากกว่าครึ่งเป็นของไทยถูกถอนออกจากลาว) แต่ในส่วนของการกำลังของ เวียดนามเหนือกับไม่มีข้อบ่งชี้ใดๆ ว่าได้มีการลดทอนกำลังลง จนกระทั่งวันสถาปนา สปป.ลาว (ดูตัวเลขข้างล่าง) จะพบว่า ค.ศ. 1974 มีกำลังทหารอาสาสมัครเวียดนาม กลับเข้ามาในลาวอีกครั้งเป็นจำนวนถึง 12,228 คน และปี ค.ศ. 1975 ไม่ระบุว่าเป็น ฝ่ายใดแต่ในเอกสารระบุว่า มีกำลังจากเวียดนาม(เหนือ) ในลาวถึง 20,000 คน จำนวนตัวเลขของทหารเวียดนามเหล่านี้จะมีส่วนสำคัญอย่างมากที่ทำให้ฝ่าย ประเทศลาวมีชัยชนะเหนือฝ่ายพระราชอาณาจักรลาว จนสามารถสถาปนาเป็น สปป.ลาว ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1975 ได้เป็นผลสำเร็จ

ดังนั้น จึงไม่แปลกใจที่หนังสือประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ลาว-เวียดนาม เวียดนาม-ลาว 1930-2007 จะกล่าวถึงชัยชนะร่วมกันในบั้นรบต่างๆ ที่สู้รบกับ ฝรั่งเศส ทั้งการสู้รบเพื่อป้องกันตัวเมื่อท่าแขก (1946) บั้นรบลาวเหนือ (1953) ฯลฯ และช่วงสู้รบกับอเมริกา เช่น บั้นรบหลวงน้ำทา (1962) บั้นรบน้ำปาก (1968) บั้นรบทุ่งไหหิน เขียวขวางในฤดูฝนปี (1972) และบั้นรบอื่นๆ ได้เป็นหลักฐานของ สัมพันธภาพสู้รบระหว่างลาว-เวียดนาม เวียดนาม-ลาว (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม และพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2001ค: xvi-xvii)

ตารางที่ 1 แสดงถึงกองทัพประชาชนเวียดนามที่เคลื่อนไหวสู้รบในสนามรบลาว
สมัยต่อต้านกับอเมริกา (ค.ศ. 1962-1975)

ค.ศ.	รวม	กองกำลังหลัก	อาสาสมัคร	เชี่ยวชาญ
1962	13,701	9,705	3,796	200
1963	385	-	385	-
1964	400	-	-	400
1965	9,200	500	8,000	700
1966	13,000	3,000	8,915	1,085
1967	17,700	8,500	8,115	1,085
1968	24,036	11,000	9,924	3,112
1969	40,998	27,954	9,924	3,120
1970	34,500	21,500	10,000	3,000
1971	41,200	27,746	10,000	3,454
1972	27,980	4,055	20,000	3,925
1973	2,300	-	-	2,300
1974	12,228	-	12,228	-
1975	20,000	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ

ที่มา: คณะโฆษณาวรรณคดีกลางพรรค, 2004: 737

อาจกล่าวได้ว่า ทหารอาสาสมัครเวียดนามมีส่วนสำคัญในการช่วยให้ฝ่ายปะเทดลาวรบกับฝรั่งเศส อเมริกา (1945-1975) และพระราชอาณาจักรลาว (โดยเฉพาะช่วง ค.ศ. 1974-1975) ที่ทำให้ฝ่ายขบวนการปะเทดลาวสามารถประสบความสำเร็จ ในการสถาปนาเป็นสปป.ลาว ค.ศ. 1975 และชัยชนะนี้หากพิจารณาถึงงานเขียนของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว (2011ข: 12) เขียนไว้ว่า “...ชัยชนะดังกล่าวคือ ชัยชนะของลัทธิมาร์กซ์-เลนิน..คือชัยชนะแห่งแนวทางการนำพาที่เป็นเอกราช เป็นเจ้านตนเองอย่างถูกต้อง และวิธีปฏิวัติอย่างประดุจสร้างของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ผู้ที่ได้สืบทอดอย่างสมเกียรติ การกิจอันสง่างามของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ซึ่งประชาชนโฮจิมินห์ผู้ยิ่งใหญ่เป็นผู้ก่อตั้งขึ้น”

2.2 มุมมองของลาวที่มีต่อทวารอาสาสมัครเวียดนาม ในที่นี้จะได้ศึกษาเจาะลึกเฉพาะมุมมองของลาวฝ่ายพรรคประชาชนปฏิวัติลาวและรัฐสปป.ลาว โดยมองผ่านเอกสาร 2 ประเภทซึ่งล้วนแล้วแต่ได้มีโอกาสทำงานร่วมกันกับทวารอาสาสมัครเวียดนามในลาวมาแล้วทั้งสิ้น คือ

1. เอกสารชุดแรก เป็นงานเขียนที่เขียนขึ้นโดยพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้ออกหนังสือชุดประวัติศาสตร์สายสัมพันธ์พิเศษลาว-เวียดนาม เวียดนาม-ลาว 1930-2007 (พิมพ์ที่ฮานอย ค.ศ. 2011-ฉบับแปลภาษาลาว) งานชุดนี้อาจถือได้ว่าเป็นฉบับทางการที่ฝ่ายลาวได้แสดงความคิดเห็นหรือมุมมองที่ต่อเวียดนาม และมุมมองที่ได้ก็คือ มุมมองของระดับแกนนำพรรคและรัฐสปป.ลาว จากการศึกษาพบว่า มุมมองของฝ่ายพรรคและรัฐที่มีต่อทวารอาสาสมัครเวียดนามในลาวอยู่ในระดับความสัมพันธ์ชั้น “พิเศษ” พอที่จะนำเสนอประเด็นที่แกนนำพรรคและรัฐสปป.ลาว ได้กล่าวถึงไว้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- ในฐานะ “**ประชาชนเวียดนามอายุน้อย**” “**ชาวเมืงหัก ผักเส้นหนึ่งก็ตัดแบ่งปัน**” ทั้งสองประโยคนี้เป็นคำที่มีความหมายและจะพบบ่อยมากในงานเขียนของลาวและเวียดนาม ดังเช่น งานเขียน ของท่านสะหมาน วียะเกด กรรมการกรมการเมืองชุดที่ 8 และเป็นหัวหน้าคณะชั้นนำเรียบเรียงประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์พิเศษลาว-เวียดนาม เขียนไว้ว่า ...ตลอดสมัยต่อต้านพวกล่าเมืองขึ้น ฝรั่งเศส และจักรพรรดิอเมริกาผู้รุกราน **ประชาชนเวียดนามอายุน้อยได้ส่งลูกหลานที่ประเสริฐของตน**อย่างต่อเนื่องมาเข้าร่วมสู้รบร่วมกับกองทัพและประชาชนบรรดาเผ่าลาว...พร้อมร่วมสุขร่วมทุกข์ “**ชาวเมืงหัก ผักเส้นหนึ่งก็ตัดแบ่งปัน**” นับถือประชาชน ดินแดน ภูเขาป่าดงของประเทศลาวเหมือนกันกับของตนเอง อยู่ทุกร่วมทาง ร่วมห้วย ภูเขาป่าดงของประเทศลาว ล้วนแต่มีรอยเท้าของนักรบอาสาสมัครเวียดนามและผู้เชี่ยวชาญเวียดนาม นักรบน้อยใหญ่ล้วนแต่มีหยดเลือดน้ำตา เหนือแรงของทวารอาสาสมัครเวียดนามไหลเข้าเจือจางกับเลือดน้ำตา เหนือของกองทัพและประชาชนลาวบรรดาเผ่า เหมือนตั้งประธานไกสอน พมวิหานได้กล่าวว่า “บนดินแดนที่แสนรักของพวกข้าพเจ้า อยู่ที่ไหนๆ ก็มีเลือดและน้ำเหนือของบรรดานักรบสากลเวียดนาม ไหลประสมประสานเข้ากับเลือด น้ำเหนือ

ของนักรบและประชาชนบรรดาเผ่าลาว” (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2011ข: 42)

- กองกำลังทหารอาสาสมัครเวียดนามล้วนแต่เป็นคนดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้การอุ้มชูช่วยเหลืออย่างหมดจิตหมดใจ ปรากฏในงานเขียนของท่านอาซาง ลาวลี กรรมการกรมการเมืองศูนย์กลางพรรค เลขาธิการพรรคศูนย์กลางพรรค ชุดที่ 8 รองนายกรัฐมนตรีของ สปป.ลาว ได้เล่าความหลังในช่วง ค.ศ. 1955 ในเขตปลดปล่อยสองแขวงของฝ่ายปฏิวัติ โดยเล่าถึงบ้านของท่านที่บ้านนาหน้า เมืองลำพัน แขวงพงสาลีว่า ได้มีกองทหารอาสาสมัครเวียดนาม 1 กองพันไปประจำเพื่อทำหน้าที่ปลูกระดมมวลชน ก่อสร้างรากฐานการเมืองด้วยการให้ลูกหลานในบ้านนาหน้าที่อยู่ในเกณฑ์ได้เรียนหนังสือโดยมีทหารอาสาสมัครเวียดนามเป็นผู้สั่งสอน และต่อมาได้สร้างโรงเรียนประถมขึ้น ทำให้บุตรหลานของชนเผ่าได้มีโอกาสเรียนกับชนเผ่าอื่นๆ “กองกำลังทหารอาสาสมัครเวียดนามล้วนแต่เป็นคนดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้การอุ้มชูช่วยเหลืออย่างหมดจิตหมดใจ..” งานเขียนของท่านอาซาง ลาวลีได้เล่าถึงความประทับใจในเหตุการณ์ระหว่างเดือน 3 ปี ค.ศ. 1955 ที่ญาติได้ไปจุดไฟเพื่อทำสวนข้าวโพด แต่ไฟได้ลามไปติดสายโทรศัพท์ที่ฝ่ายทหารอาสาสมัครเวียดนามวางไว้ จึงถูกเชิญตัวไปพบคณะบัญชาการกองพัน การพบครั้งนั้นได้รับการต้อนรับอย่างดีและได้เห็นถึงน้ำใจในการให้อภัยซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ ท่านอาซาง ลาวลียังได้เล่าถึงการเข้าร่วมกับทหารอาสาสมัครเวียดนามว่า ท่านได้พบกับทหารอาสาสมัครเวียดนามที่เคลื่อนไหวปิดล้อมอยู่ที่เมืองฮุม (ปัจจุบัน คือ เมืองลำพัน แขวงพงสาลี) โดยมีสหยาอ้าววน (ชาวเวียดนาม แต่ใช้ชื่อลาว) เป็นผู้บัญชาการให้การต้อนรับอย่างดี ผ่านไป 1 ปีเศษที่ท่านอาซาง ลาวลีได้เข้าร่วมกับทหารอาสาสมัครเวียดนาม ทำให้ท่านได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับงานการเคลื่อนไหวปลูกระดมมวลชนสร้างรากการเมืองในเขตดังกล่าว (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2011ข: 51-57)

- เวียดนามให้ความช่วยเหลือทุกด้านแก่ลาวและทหารลาว
2 ใน 3 สำเร็จมาจากเวียดนาม ดังปรากฏในงานเขียนของท่าน พลโทดวงใจ พิจิต

กรรมการกรรมการเมืองศูนย์กลางพรรค ชุดที่ 8 รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงป้องกันชาติ (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างลาว-เวียดนามเกี่ยวกับทหารอาสาสมัครเวียดนามไว้ว่า (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2011ข: 59-62) การร่วมมือระหว่างกองทัพปฏิวัติลาวและกองทหารอาสาสมัครเวียดนาม ได้กำเนิดเกิดขึ้นพร้อมกับการก่อสร้างกองทัพของประชาชนลาว กองทัพประชาชนเวียดนามอำนวยความสะดวกให้ช่วยกองทัพประชาชนลาวสร้างแผนยุทธศาสตร์รอบด้าน นอกจากนี้ยังกล่าวถึงจำนวนทหารจากกองทัพประชาชนลาว 2/3 เรียนจบมาจากโรงเรียนการทหารของเวียดนาม และกองทัพประชาชนเวียดนามยังได้ส่งเชี่ยวชาญการทหารการเมือง วัฒนธรรมมาช่วยกองทัพประชาชนลาว ในการทำงานโฆษณาและการทำงานศิลปวัฒนธรรม ทางด้านพลธิการ เทคนิค การเงิน กองทัพประชาชนเวียดนามก็ได้เอาใจใส่กองทัพประชาชนลาวในการสร้างพลธิการ ก่อสร้างค่ายทหาร ซ่อมบำรุงและปกป้องรักษาอาวุธยุทโธปกรณ์ ด้วยงบประมาณจำนวนมากจากเวียดนาม กล่าวโดยสรุปก็คือ เวียดนามให้ความช่วยเหลือลาวในทุกๆ ด้าน

นอกจากนี้ จากงานเขียนชิ้นนี้ของท่านพลโทดวงใจ พิจิตยังทำให้ทราบว่ ปัจจุบันนี้กองทัพของทั้งสองชาติยังได้ช่วยเหลือกันในการขุดค้นหาอัฐิของทหารอาสาสมัครเวียดนามและผู้เชี่ยวชาญเวียดนามที่เสียชีวิตในช่วงสงครามที่ลาวได้มีโอกาสกลับคืนสู่บ้านเกิดเมืองนอนอีกด้วย

- เป็นผู้ชี้แนะในเรื่องแนวคิดและทฤษฎีให้แก่พนักงานลาว ปรากฏในงานของ พันดวงจิต วงสา กรรมการศูนย์กลางพรรค หัวหน้าคณะโฆษณาอบรมศูนย์กลางพรรค ได้กล่าวถึงทหารอาสาสมัครเวียดนามไว้ว่า (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2011ข: 63-66) ระยะเตรียมการตั้งพรรค มาร์กซ์-เลนินที่ประเทศลาว นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1951-1955 ซึ่งเป็นระยะเตรียมการอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการเตรียมด้านแนวคิด ทศนะการรับรู้ของพนักงาน บรรดาผู้เชี่ยวชาญและทหารอาสาสมัครเวียดนามก็ได้ให้การชี้แนะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและดำเนินโฆษณา ศึกษา บำรุงยกระดับทฤษฎีให้แก่พนักงานของลาวโดยตรง เพื่อให้พวกเขามีความตื่นตัวและสืบทอดขบวนการต่อสู้และสร้างตั้งพรรคชนชั้น

ของตนขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่า ทยุทธิเมียนเดีย โรงเรียนชนวนเฟื่อง
โรงเรียนดงดา โรงเรียนเหวียนอายกัวก 10 ซึ่งคือ โรงเรียนที่สร้างพนักงาน
ให้ลา

- การก่อสร้างเขตที่มั่นปฏิวัติและยุทธศาสตร์“เพื่อแนวหน้า”

พ.ต.จันสะหมอน จันยาลาด กรรมการศูนย์กลางพรรค รัฐมนตรีช่วยกระทรวง
ป้องกันประเทศ (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2011ข:
82-85) ได้ย้าให้เห็นถึงการออกแรงก่อสร้างเขตที่มั่นปฏิวัติ ก่อสร้างแนวหลัง
ยุทธศาสตร์ สร้างฐานที่มั่นคง ให้การร่วมสัมพันธ์สู้รบอันยาวนานของสองประเทศ
อายนอง โดยเวียดนามสร้างเขตที่มั่นปฏิวัติ เริ่มต้นที่เหวียดบั๊ก (เวียดนาม) ส่วนลาว
สร้างที่ข้าเหนือ นอกจากนี้ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้สร้างภาคเหนือสังคมนิยม
ให้กลายเป็นแนวหลังยุทธศาสตร์การปฏิวัติภาคใต้เวียดนาม ที่ลาวพรรคประชาชน
ปฏิวัติลาวมีทิศทางการก่อสร้างเขตปลดปล่อยให้เหมือนรัฐหนึ่งพิเศษคือ เขตปลดปล่อย
ภาคกลางและภาคใต้ เพราะมีเส้นทางโฮจิมินห์ผ่าน อันเป็นเส้นทางลำเลียงให้กับ
การปฏิวัติภาคใต้ของเวียดนาม ดังนั้น เขตปลดปล่อยลาวและภาคเหนือของ
เวียดนามได้อิงหลังกันกลายเป็นแนวหลังยุทธศาสตร์อันกว้างใหญ่ เป็นกำลังแรงให้
การปฏิวัติภาคใต้ด้วยคำขวัญ “ทั้งหมดเพื่อแนวหน้า” การก่อสร้างเขตที่มั่นปฏิวัติ
และยุทธศาสตร์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลให้แก่การต่อสู้รวมของสองประเทศอายนอง

- ชัยชนะบันเค่เลื่อนทัพ “ลามเชิน 719 ของศัตรู” ปรากฏใน

งานของ วิไลวัน พมเช กรรมการศูนย์กลางพรรค เลขาธิการพรรคแขวง เจ้าแขวง
สะหวันนะเขต ได้กล่าวถึงทหารอาสาสมัครเวียดนามช่วง ค.ศ. 1971 ซึ่งเป็นช่วงที่
อเมริกาเปิดบันรบลามเชิน 719 บนเส้นทางหมายเลข 9 การได้ชัยชนะของกองกำลัง
ประสมลาว-เวียดนามเหนือครั้งนี้ ถือว่าชัยชนะที่เด่นแห่งการรบเหนืออเมริกา
ทำให้ลาวและเวียดนามสามารถรักษาเส้นทางยุทธศาสตร์นี้ไว้ได้ และงานของ
ท่านวิไลวัน พมเชได้กล่าวถึงชัยชนะครั้งนี้ไว้ว่า (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและ
พรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2011ข: 105) ตลอด 43 วันคืนแห่งการสู้รบ บรรดากำลัง
ประกอบอาวุธท้องถิ่นแขวงสะหวันนะเขตที่ได้ประสานสมทบกับกำลังทหารหลัก
กองทหารอาสาสมัครเวียดนามได้ตีเอาชนะบันเค่เลื่อนทัพ “ลามเชิน 719 ของศัตรู

สรุปมาแล้ว กองทัพได้ดับสูญและจับศัตรูได้ 21,102 นาย ยิงเครื่องบิน 556 ลำ และทำลายรถยนต์ประเภทต่างๆ 1,138 คัน ชัยชนะดังกล่าวนี้ เป็นชัยชนะของการประสานสมทบสู้รบของกองทหารประสมลาวเวียดนาม ภายใต้การนำพาของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวและพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม แสดงให้เห็นการประสานสมทบที่มีประสิทธิภาพระหว่างกองทหารท้องถิ่นของลาวกับกองทหารอาสาสมัครเวียดนาม ชัยชนะนี้ยังบ่งบอกถึงภัยล้มละลายของ “ทฤษฎีนิคสัน” ในลาว อินโดจีนอีกด้วย

2. เอกสารชุดที่สอง เป็นงานเขียนประเภทชีวประวัติ บันทึกความทรงจำของปัจเจกหรือบุคคลที่เขียนขึ้นในโอกาสต่างๆ ในงานเขียนประเภทนี้ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการเขียนถึงทหการอาสาสมัครเวียดนามเป็นการเฉพาะ หากแต่เขียนถึงทหการอาสาสมัครเวียดนามในฐานะที่เป็นเพียงบริบทหนึ่งของงานบันทึกความทรงจำหรือเรื่องเล่าของท่านเหล่านั้น แต่มุมมองที่ได้ก็สามารถสะท้อนให้เห็นสายสัมพันธ์ของทหการอาสาสมัครเวียดนามกับบุคคลต่างๆ ที่ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มุมมองของงานเขียนประเภทนี้ที่มีต่อทหการอาสาสมัครเวียดนามอยู่ในชั้นความสัมพันธ์พิเศษ เป็นมุมมองที่เป็นบวก ดังตัวอย่างงานประเภทนี้ เช่น

ท่านพุมิ วงวิจิต เรื่อง “ความทรงจำของชีวิตเราในขบวนการวิวัฒน์แห่งประวัติศาสตร์ประเทศลาว” (1987: 51) อาจกล่าวได้ว่า งานเขียนของท่านพุมิเล่มนี้เกือบตลอดเล่มได้มีการกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างลาวกับเวียดนาม และโดยเฉพาะทหการอาสาสมัครเวียดนามในลาว เริ่มมาตั้งแต่เหตุการณ์ช่วงสงครามโลกในปี ค.ศ. 1945 กองทหารเวียดนามกองร้อยหนึ่งได้เข้ามาในดินแดนลาว มุ่งหน้าเข้าสู่เมืองซำเหนือ มีผลให้พวกฝรั่งเศสต้องถอยร่นไปอยู่ที่เมืองอื่น นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการร่วมมือกันระหว่างท่านพุมิกับกองทหารเวียดนามเพื่อป้องกันเมืองซำเหนือและแขวงหัวพัน ที่ซำเหนือท่านพุมิได้พบกับสหายเสียนนายผู้บัญชาการสูงสุดของกองทหารเวียดนามและบรรดาพนักงานเวียดนาม และได้ร่วมมือกับกองทหารและประชาชนเวียดนามเพื่อปกป้องรักษาประเทศชาติ นอกจากนี้ในงานท่านพุมิยังกล่าวไว้ว่า ทุกๆ ที่ที่มีการต่อสู้อยู่ในดินกัมพูชาและลาวล้วนแต่มีคนเวียดนาม

ไปร่วมด้วย เพราะประเทศเวียดนามได้ทำการปฏิวัติปลดปล่อยชาติแล้วตั้งแต่เดือน 8 ปี ค.ศ. 1945 ครั้งนี้เป็นครั้งแรกทำให้ท่านพุมิรู้ว่า การต่อสู้ชาติของประชาชนเวียดนาม นั้นทำไปตามแนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ภายใต้การนำของประธาน โฮจิมินห์ และว่าประชาชนเวียดนามเชื่อมั่นในแนวทางและการนำนั้นอย่างลึกซึ้งและหนักแน่นที่สุด ท่านพุมิกลับมาที่เชียงแสนด้วยความรู้สึกอันใหม่และมองอนาคต แห่งการต่อสู้ที่ใสแจ่มกว่าเดิม (พุมิ วงวิจิต, 1987: 58)

นอกจากนี้ท่านพุมิ (1987: 59-62, 80-82) ยังได้กล่าวถึง ชาวเวียดนาม ในกรุงเทพฯ ชื่อ มายวันกวางหรือกวางบัว ผู้ซึ่งจะมาเป็นหัวหน้ากองทหารอาสาสมัครเวียดนามกับท่านพุมิในเขต 2 และงานนี้ยังกล่าวถึง นายวันกวางว่า ได้ให้ความช่วยเหลือและมีการวางแผนร่วมกันกับท่านในการสร้างเขตต่อต้าน เขต 2 ซึ่งท่านพุมิเป็นประธานรับผิดชอบ รวมทั้งได้เล่าถึงการจัดตั้งหน่วยประสม โดยมีคนลาว 3 คนและเวียดนาม 2 คนเพื่อแบ่งปันกันลงไปสืบหาแนวร่วม/ประชาชน และกล่าวถึงการประชุมใหญ่ผู้แทนแนวลาต่อต้านทั่วประเทศ ที่ประเทศเวียดนาม ช่วงเดือน 8 ค.ศ. 1950 โดยมีผู้แทนมาร่วม 150 คน รวมทั้งมีผู้แทนกองทหารอาสาสมัครเวียดนามและผู้แทนแนวโฮมเวียดมินห์-เลี่ยนเวียดพร้อมทั้งผู้แทนของทุกองค์กรมหาชนเวียดนามก็ให้เกียรติมาร่วมด้วย และลุงโฮจิมินห์ใช้เวลาถึง 4 วัน 4 คืนเพื่ออธิบายเรื่องการปฏิวัติ ส่วนมุมมองของท่านพุมิต่อทหารอาสาสมัครเวียดนามพบว่า ท่านพุมิมองว่า การที่มีพนักงานและกองทหารอาสาสมัครเวียดนามมาช่วย “ก็ยิ่งทำให้กำลังปฏิวัติของพวกเราเข้มแข็งยิ่งขึ้น ทำที่และคุณสมบัติอันดีของพนักงานและทหารอาสาสมัครเวียดนามได้ทำให้พนักงาน ทหาร และประชาชนลาวอีกแพงพวกเขาและเพราะอันนั้น จึงทำให้ความสามัคคี ลาว-เวียดนามที่ร่วมกันสร้างขึ้นด้วยเลือดเนื้อนั้นยิ่งแน่นแฟ้นกว่าเดิม ซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งชัยชนะของพวกเราในตลอดปี 1952” (พุมิ วงวิจิต, 1987: 85) ในงานของท่านพุมิ วงวิจิตในเล่มนี้ ได้กล่าวถึงทหารอาสาสมัครเวียดนามไว้แค่ปี ค.ศ. 1954 หลังจากนั้นก็ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องนี้อีกเลย

สุดดาลา ยาทอตู เรื่อง ตูยา ไชจู วีรบุรุษแห่งแดนล้านช้าง (ตีพิมพ์ ค.ศ. 2004) งานเขียนชีวประวัติเล่มนี้ ภาพที่มองเห็นส่วนหนึ่งคือภาพความสัมพันธ์

ของคนเผ่าม้งที่ได้มีโอกาสร่วมรบกับทหารอาสาสมัครเวียดนามในลาว ภาพความสัมพันธ์นี้ผู้เขียนได้เล่าให้เห็นภาพตั้งแต่ วันที่ 28/7/1947 หลังจากกองพัน 265 อาสาสมัครเวียดนามเคลื่อนทัพเข้าเมืองซำใต้ แขวงหัวพันแล้ว ยังเหลือกองของป่าตู่ (หรือตู่ยา ไชจู) และกองร้อยของเชียงสิงอยู่ที่เมืองเชียง ทหารฝรั่งเศสได้ถือโอกาสยึดเมืองแสน ทำให้กองของป่าตู่และเชียงสิงได้สมทบกับกำลังแนวหลังร่วมกับกองกำลังจากกองพัน 265 ของเวียดนาม นำโดยหัวหน้าหมวดเจียนวันท่าย ได้ร่วมกันต่อสู้กับฝรั่งเศสในที่สุดก็ยึดเมืองแสนกลับคืนมาได้สำเร็จ หลังจากนั้นกองกำลังเวียดนาม 265 (กองพันใหญ่ 57 ของนายพลเลน่าทั้ง) ก็ได้กลับถึงลกแขวงเง่านเพื่อปรับปรุงกำลัง (สุดดลลา ยาทอตุ้, 2004: 32) นอกจากนี้ในงานสุดดลลา ยาทอตุ้ ยังได้กล่าวถึงช่วงเดือน 4 ค.ศ. 1953 ภายใต้บัญชาการของ ตู่ยา กองพันปิดใจได้สมทบกับทหารเวียดนามจากกรมกองทหารอาสาสมัครเวียดนาม กองพล 304 กองพัน 195 กองร้อย 121 129 ได้เปิดบ้านรบบุกโจมตีตัวเมืองหนองแฮด ซึ่งเป็นป้อมค่ายด่านหน้า รักษาบ้านบานและทุ่งไหหิน และประสบผลสำเร็จทำให้เมืองหนองแฮดได้รับการปลดปล่อย รวมทั้งขับไล่ศัตรูตามเส้นทางเลข 7 และเส้นทางหมายเลข 6 มีผลให้เชียงขวางได้รับการปลดปล่อยอย่างสมบูรณ์ (สุดดลลา ยาทอตุ้, 2004: 33)

ที่น่าสนใจในความสัมพันธ์ลาว-เวียดนามในงานนี้ก็คือ ตู่ยา ไชจูให้น้องสาวชื่อ มอยาแต่งงานกับเหวียดเฉินสูงทหารอาสาสมัครเวียดนามที่มาจากเกาบัง ซึ่งท่านเหวียดเฉินสูงได้สืบทอดภารกิจจนถึงวันปลดปล่อยและสิ้นชีวิตบนผืนแผ่นดินลาว งานชิ้นนี้กล่าวไว้ว่า “เหวียดเฉินสูงเป็นกระจกสองสายสัมพันธ์สู่รบลาว-เวียดนาม” (สุดดลลา ยาทอตุ้, 2004: 53, 63-64) ตู่ยายกท่านเหวียดเฉินสูงเป็นหัวหน้ากองร้อย 216 กองพันน้อย 265 กองพันใหญ่ 57 ประจำกองป่าตู่ ทำให้กองอาสาสมัครเวียดนามมีความผูกพันอาย้น้องร่วมอุทร จนอาย้น้องอาสาสมัครเวียดนามเรียนรู้ภาษาม้งเหมือนกับคนม้ง แยกไม่ออกว่าคนม้งกับคนเวียดนามนั่นคือ ท่านเหวียดเฉินสูง ท่านวันกาวกิง ท่านจี ท่านเว และคนอื่นๆ ต่อมาท่านวันกาวกิงได้เป็นอาจารย์สอนภาษาลาว ภาษาม้งอยู่ที่โรงเรียนบักบางซึ่งเป็นโรงเรียนแห่งแรกที่รัฐบาลเวียดนามสร้างเฉพาะสอนลูกหลานลาว เพื่อสร้างพนักงานสืบทอดการปฏิวัติลาว ปัจจุบันบรรดานักเรียนในวันนั้นได้กลายเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงของประเทศลาว

นอกจากนี้ยังมีงานเขียนอีกจำนวนมากที่กล่าวถึงทหราชอาณาจักรเวียดนามในลาว จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า มุมมองของลาวที่มีต่อทหราชอาณาจักรเวียดนามเป็นมุมมองที่ความสัมพันธ์อยู่ใน “ชั้นพิเศษ” ส่วนมุมมองของเวียดนามที่มีต่อลาวนั้นไม่มีอะไรดีกว่า บทกวีของประธานโฮจิมินห์ที่ได้เขียนถึงความสัมพันธ์ของสองชาตินี้ไว้ว่า (โฮจิมินห์, 2002: 1)⁸

ฮักหอมกันหมายหมั้น	หลายสันภูก็ป็นได้
สายน้ำใหญ่และโคกค้อย	ขวางกันก็ดั่งไป
สองชาติลาวเหวียดได้	ฝงความรักอยู่ในใจ
ฮ่งฮ้างแม่ของ	บ่เลิกปุ่นปานได้

รวมทั้ง โอวาทของประธานโฮจิมินห์ที่ว่า “ช่วยเพื่อนคือช่วยตน” โอวาทนี้ทำให้บรรดาทหราชอาณาจักรเวียดนามคงเข้าใจและทำให้พยายามร่ำเรียนชอกรู้เท่าที่จะทำได้เพื่ออาจจะช่วยเพื่อนได้ดีที่สุด มีประสิทธิผลที่สุด (หวูกวางฟาน, 2002: 30)

3. สรุปและข้อเสนอแนะ

อาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ลาวกับประเทศเวียดนามในปัจจุบันเป็นความสัมพันธ์ “ชั้นพิเศษ” อันเนื่องมาจากกำเนิดของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว มีรากฐานมาจากพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน (ซึ่งก่อนหน้านั้นคือพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม) และเพื่อเป้าหมายเพื่อการปฏิวัติและต่อต้านศัตรูเดียวกันคือฝรั่งเศสและอเมริกา โดยเฉพาะช่วง ค.ศ. 1945-1975 จึงทำให้ทั้งสองฝ่ายได้ร่วมมือกัน โดยฝ่ายเวียดนามได้ส่งกองกำลังทหารเรียกว่าทหราชอาณาจักรเวียดนามเข้ามารบในลาว และทหารเหล่านี้ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างรากฐานทางด้านต่างๆ ให้แก่ลาว นับตั้งแต่การสร้างฐานที่มั่น การขยายกำลังทหารประเภทต่างๆ รวมทั้ง

⁸ คำแปลนี้ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น (พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว, 2011ข: 133)

ฮักแพงกันหมายหมั้น	หลายสันภูก็ป็นได้
หลายน้ำใหญ่และโคกค้อย	ขวางกันก็ดั่งไป
สองชาติลาวเหวียดได้	ฝงความรักอยู่ในใจ
ฮ่งฮ้างแม่ของ	บ่เลิกปุ่นปานได้

ทางด้านแนวคิดทฤษฎีการเมือง และในที่สุดมีผลทำให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ประสบผลสำเร็จในการสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ส่วนงานเขียนของแกนนำพรรคและรัฐบาลลาว รวมทั้งบุคคลต่างๆ ของลาวที่มีต่อ ทหารอาสาสมัครและเวียดนามนั้นเป็นมุมมองที่ผ่านความทุกข์ยากลำบากในการ ร่วมรบมาด้วยกันจึงมีผลให้รากฐานความสัมพันธ์ลาว-เวียดนามอยู่ในขั้นพิเศษ

สำหรับข้อเสนอแนะ นอกเหนือจากฝ่ายเวียดนามได้ส่งกำลังทหาร อาสาสมัครมาช่วยลาวแล้ว ในเวลาเดียวกันนี้ผู้เขียนพบว่า ฝ่ายเวียดนามยังได้ ส่งผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่างๆ รวมทั้งทหารหรือกองกำลังหลักมาช่วยลาวอีกด้วย ซึ่งประเด็นนี้จะได้มีการศึกษาต่อไป เพื่อให้ภาพของการส่งกองกำลังทั้งหมด ของเวียดนามในลาวมีความสมบูรณ์และลุ่มลึกมากขึ้น นอกจากนี้ เพื่อให้การศึกษา ความสัมพันธ์สัมพันธ์ลาว-เวียดนามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงน่าจะได้มีการศึกษาเจาะลึก ถึงประวัติศาสตร์นิพนธ์ลาวที่มีต่อเวียดนาม รวมทั้งประวัติศาสตร์นิพนธ์เวียดนาม ที่มีลาว

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- ฟอกซ์, มาร์ติน สจ๊วต. (2553). **ประวัติศาสตร์ลาว**. (จิราภรณ์ วิญญูรัตน์, ผู้แปล) กรุงเทพฯ : มูลนิธิโตโยต้าและมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- สุต จอนเจตสิน. (2544). **ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณาจักรมณฑลฝรั่งเศส ถึงปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อีแวนส์, แกรนท์. (2549). **ประวัติศาสตร์สังเขปประเทศลาว ประเทศกลางแผ่น ดินใหญ่เอเชียอาคเนย์**. (ดุษฎิ เฮย์มอนด์, ผู้แปล). เชียงใหม่: ชิลด์เวอร์ม.

ภาษาลาว

- กระทรวงป้องกันประเทศ. (2001). **สรุปสงครามปฏิวัติปลดปล่อยชาติของกอง ทัพและประชาชนลาว (1945-1975)**. มปท.

- กระทรวงป้องกันประเทศ. (2008). **ประวัติศาสตร์การต่อสู้ของกองกำลังประกอบอาวุธและประชาชนบรรดาเผ่าภาคเหนือลาวต้านกับล่าเมืองขึ้นฝรั่งเศสและจักรพรรดิอเมริกาการุณ (1945-1975)**. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์กองทัพ.
- กระทรวงป้องกันประเทศ. (2010). **ประวัติศาสตร์กองทัพประชาชนลาว 1945-2009**. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์กองทัพ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2010). **แบบเรียนประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 7 (ฉบับชั่วคราว)**. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์ศึกษา.
- คณะโฆษณอบรมศูนย์กลางพรรค. (2004). **สรุปสงครามประชาชนภายใต้การนำพาของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว 1945 - 1975**. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งรัฐ.
- คณะขึ้นค้านคว่ำทฤษฎีและพฤติกรรมศูนย์กลางพรรค. (1997). **ประวัติศาสตร์พรรคประชาชนปฏิวัติลาว**. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์นครหลวงเวียงจันทน์.
- เจิ่นกงเต็น. (2002). “เสด็จเจ้าสุพานูวงศ์กับนักรบอาสาสมัครเวียดนาม” ในวารสารพิเศษมิตรภาพเหวียด-ลาว. ฮานอย: Xuong in A-PHI.
- พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว. (2011ก). **ประวัติศาสตร์สายสัมพันธ์พิเศษลาว-เวียดนาม เวียดนาม-ลาว 1930-2007**. ฮานอย: สำนักพิมพ์การเมืองแห่งชาติ-ซีเท็ด.
- พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว. (2011ข). **ประวัติศาสตร์สายสัมพันธ์พิเศษลาว-เวียดนาม เวียดนาม-ลาว 1930-2007 (บทเขียนของการนำพรรค, รัฐ)**. ฮานอย: สำนักพิมพ์การเมืองแห่งชาติ-ซีเท็ด.
- พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคประชาชนปฏิวัติลาว. (2011ค). **ประวัติศาสตร์สายสัมพันธ์พิเศษลาว-เวียดนาม เวียดนาม-ลาว 1930-2007 (ประมวลเหตุการณ์ 1 1930-1975)**. ฮานอย: สำนักพิมพ์การเมืองแห่งชาติ-ซีเท็ด.
- พูมี วงวิจิต. (1987). **ความทรงจำของชีวิตเขาในขบวนการวิวัฒน์แห่งประวัติศาสตร์ของประเทศลาว**. เวียงจันทน์: สถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์สังคม กระทรวงศึกษา.
- ส.บุบผานูง. (1989). “ลุ่มสุพานูงของพวกเขา” ใน **เจ้าสุพานูงผู้นำปฏิวัติ**. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งรัฐสปป.ลาว.

- สถาบันการต่างประเทศ. (2009). ประวัติศาสตร์การฝึกหัดการทูตลาว. เวียงจันทน์: ทวีไชการพิมพ์.
- สถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์สังคม. (2007). บันทึกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ลาว 1928-1975. เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์แห่งรัฐ.
- สถาบันวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติ. (2010). ประวัติศาสตร์พรรคประชาชนปฏิวัติลาว (โดยสังเขป). เวียงจันทน์ : โรงพิมพ์แห่งรัฐ.
- สุดดลา ยาทอตู. (2004). ตู๊ยา ไชจู วีรบุรุษแห่งแดนล้านช้าง. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์หนุ่มลาว
- หูกาวฟาน. (2002). “คุณธรรมแห่งชาติคือปัจจัยที่เป็นพื้นฐานในการสัมพันธ์แบบพิเศษเหวียด-ลาว”ในวารสารพิเศษมิตรภาพเหวียด-ลาว. ฮานอย: Xuong in A-PHI
- เหงวียนยู่เทียว. (บก.). (2008). การย้ายถิ่นฐานและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเสนอในแง่มานุษยวิทยา วัฒนธรรมเกี่ยวกับชุมชนชาวเวียดนามในลาว. ฮานอย: โรงพิมพ์เทเยีย.
- โฮจิมินห์. (2002). “บทกวีของประธานโฮจิมินห์” ในวารสารพิเศษมิตรภาพเหวียด-ลาว. ฮานอย: Xuong in A-PHI.

